

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การใช้ฐานข้อมูลกฤตภาคข่าวออนไลน์ ดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของฐานข้อมูลออนไลน์
2. การให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ

2.1 ความหมายและความสำคัญของฐานข้อมูลออนไลน์

2.1.1 ความหมายของฐานข้อมูลออนไลน์

เมื่อพิจารณาถึงความหมายของฐานข้อมูลออนไลน์ น้ำทิพย์ วิภาวิน (2547, หน้า 162) ให้ความหมายของ ฐานข้อมูลออนไลน์หรือฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์ ว่า หมายถึง ฐานข้อมูลในสาขาวิชาต่างๆ ที่ห้องสมุดบอกรับเป็นสมาชิกซึ่งต้องเสียค่าเช่าหรือค่าธรรมเนียมในการผ่าน หรือขอรหัสผ่านเข้าไปยังฐานข้อมูลนั้นๆ โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่นเดียวกับ อากาศ ธาตุโลหะ (2547, หน้า 76) ได้อธิบายว่า ฐานข้อมูลออนไลน์ หมายถึง แหล่งรวมของสารสนเทศที่มีความสัมพันธ์กัน และนำมาบันทึกในรูปแบบที่อ่านได้ด้วยคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมการจัดการ และสามารถค้นคืนข้อมูลต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนที่ได้บันทึกไว้มาแสดงผลทางหน้าจอ ฐานข้อมูลหนึ่ง ๆ อาจประกอบด้วยแฟ้มข้อมูลหลายๆ แฟ้ม หรือเพียงแฟ้มข้อมูลเดียวก็ได้ โดยมีระบบจัดการข้อมูลเป็นตัวกำหนดโครงสร้างที่ใช้ในการจัดเก็บและค้นคืน ส่วน พรพงศ์ พยัพพฤษ (2548, หน้า 5) กล่าวถึงความหมายของฐานข้อมูลออนไลน์ไว้ว่า หมายถึง ข้อเท็จจริงหรือสารสนเทศที่ได้มีการรวบรวมและจัดเก็บอย่างเป็นระบบในรูปแบบที่คอมพิวเตอร์อ่านได้ และข้อมูลที่เก็บนั้นสามารถนำมาจัดเรียง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย มีการออกแบบระบบที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสืบค้น และเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ รุ่งฤดี อภิวัฒน์ศร (2550, หน้า 40) ได้ระบุว่า เป็นฐานข้อมูลที่ผู้ใช้สามารถสืบค้นผ่านระบบเครือข่ายที่จัดให้บริการ โดยมีบริษัทเอกชนจัดจำหน่ายให้บริการข้อมูลบรรณานุกรมของหนังสือ บทความวารสาร และสิ่งพิมพ์อื่นๆ ข้อมูลสาระสังเขป ข้อมูลสถิติตัวเลข และเนื้อหาของสิ่งพิมพ์ บางฐานข้อมูลให้เฉพาะข้อมูลทางบรรณานุกรม บางฐานข้อมูลให้สาระสังเขปและเนื้อหาเต็มรูปแบบด้วย เช่น ฐานข้อมูลสาขาในสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฐานข้อมูลในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฐานข้อมูลสห

สาขาวิชา และสาขาวิชาอื่นๆ และดวงใจ กาญจนศิลป์ และขวัญแก้ว เทพวิจิต (2553, หน้า 6) ได้สรุปความหมายฐานข้อมูลออนไลน์ได้ว่า หมายถึง ข้อมูลสารสนเทศที่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ และมีการปรับปรุงให้ทันสมัยโดยให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ตลอดเวลา

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ฐานข้อมูลออนไลน์ หมายถึง การรวบรวมและจัดเก็บสารสนเทศอย่างเป็นระบบในรูปแบบที่คอมพิวเตอร์อ่านได้ และข้อมูลที่เก็บนั้นสามารถนำมาจัดเรียง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย ผู้ใช้สามารถสืบค้นผ่านระบบเครือข่าย ในระบบเชื่อมต่อตรง (online) ไปยังผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้สามารถสืบค้น และเข้าถึงข้อมูลปริมาณมากได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

2.1.2 ความสำคัญของฐานข้อมูลออนไลน์

มีการกล่าวกันไว้อย่างแพร่หลายว่า สังคมปัจจุบันเป็น สังคมสารสนเทศหรือสังคมข่าวสาร (The information society) เป็นสังคมที่สารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิต มีการใช้สารสนเทศรูปแบบต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ ทั้งเพื่อประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ในสังคม สารสนเทศจึงมีความต้องการที่จะได้รับสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ มีคุณภาพ และทันเวลา แต่สิ่งที่พบมากในสังคมสารสนเทศ ก็คือ ข้อมูลสารสนเทศเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีปริมาณมาก สารสนเทศเหล่านั้นมีทั้งที่อยู่ในรูปของสิ่งพิมพ์และสิ่งไม่ตีพิมพ์ เช่น ซีดี-รอม ฐานข้อมูล ซึ่งการใช้สารสนเทศในระบบออนไลน์ที่มีการรวบรวมข้อมูลจำนวนมากในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จึงเป็นที่นิยม เพราะสามารถสืบค้นสารสนเทศได้ปริมาณมาก สะดวกและรวดเร็ว การเข้าถึงสารสนเทศในระบบออนไลน์จึงสามารถตอบสนองความต้องการผู้ใช้ทุกด้าน ทั้งด้านความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว เหตุการณ์สำคัญ ฯลฯ โดยไม่จำกัดขอบเขต เวลา สถานที่ และคุณสมบัติของผู้ใช้ เมื่อมีการใช้สารสนเทศในระบบออนไลน์จำนวนมาก จึงได้มีการพัฒนาฐานข้อมูลออนไลน์ในชื่อ ฐานข้อมูลออนไลน์ต่างๆ ซึ่งมีคุณสมบัติในการรวบรวมและจัดเก็บสารสนเทศปริมาณมาก ข้อมูลที่เก็บนั้นสามารถนำมาจัดเรียง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ทันสมัย ผู้ใช้สามารถสืบค้นผ่านระบบเครือข่าย ในระบบเชื่อมต่อตรง (online) ไปยังผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้สามารถสืบค้น และเข้าถึงข้อมูลปริมาณมากได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

กุลวรีย์ ดิษพรหิรัณยะกุล (2551, หน้า 16) สรุปประโยชน์ของฐานข้อมูลออนไลน์ ไว้ดังนี้

1. ใช้ทดแทนสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อสตัททัศน์บางประเภทได้ อันเป็นการลดภาระเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดหาและเพิ่มพื้นที่ในการจัดเก็บ
2. ช่วยขยายพรมแดนแห่งการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ในแหล่งสารสนเทศทั่วโลก
3. การค้นคืนสารสนเทศจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์มีความสะดวกและรวดเร็วมมาก จึงช่วยประหยัดเวลาในการศึกษาค้นคว้า
4. เป็นเครื่องมือช่วยชี้แนะแหล่งความรู้ที่อยู่ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นการสนับสนุน ให้มีการค้นหาสารสนเทศจากสื่อสิ่งพิมพ์ได้รวดเร็ว สะดวก และตรงกับความต้องการ

5. หากเกิดข้อมูลใหม่ๆสามารถปรับปรุง จัดเก็บเพิ่มเติมเข้าไปในฐานข้อมูลได้ง่าย ทำได้อย่างรวดเร็ว ตลอดเวลา และเป็นระบบ ทำให้สารสนเทศมีความทันสมัย ถูกต้อง
6. สามารถสืบค้นทางไกลได้โดยการต่อฐานข้อมูลเข้ากับระบบโทรคมนาคม ข้อมูลก็จะมาปรากฏบนจอภาพคอมพิวเตอร์ให้เลือกใช้ได้ตามต้องการ
7. สามารถจัดระบบ จัดกลุ่ม ข้อมูล ตลอดจนเปรียบเทียบข้อมูล ได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว แต่มีประสิทธิภาพสูง
8. สืบค้นข้อมูลได้หลายระดับอย่างละเอียดกว้างขวางโดยไม่จำกัดระยะเวลา และสถานที่ได้หลายคนพร้อมๆ กัน
9. สามารถกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลได้

2.1.3 ประเภทของฐานข้อมูล

สมชาย วรวิญญาญไกร (2545, หน้า 10-14) แบ่งประเภทฐานข้อมูลตามดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะเนื้อหาของข้อมูล

1.1 ฐานข้อมูลอ้างอิง (Reference Database) หรือ ฐานข้อมูลบรรณานุกรม (Bibliographic Database) บันทึกแหล่งที่มาหรือรายการทางบรรณานุกรมต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้ได้ความรู้ที่เป็นสาระสำคัญของสิ่งพิมพ์ และใช้อ้างอิงได้

1.2 ฐานข้อมูลต้นแหล่ง (Source Database) บันทึกความรู้หรือข้อเท็จจริงที่มีเนื้อหาสาระสมบูรณ์ ซึ่งผู้ใช้สามารถนำความรู้ไปใช้ได้เลย ได้แก่ ฐานข้อมูลตัวเลข เช่น ข้อมูลประชากร ฐานข้อมูลเนื้อหาผสมตัวเลข และฐานข้อมูลคุณสมบัติของสาร แร่ธาตุ

1.3 ฐานข้อมูลเนื้อหาเต็มรูป (Full text Database) บันทึกจากต้นฉบับอย่างสมบูรณ์ไม่ตัดต่อหรือย่อ เป็นฐานข้อมูลที่มีคุณค่าสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที

2. แบ่งตามรูปแบบ

2.1 ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ เป็นฐานข้อมูลจัดเก็บโดยหน่วยงาน องค์กรสารสนเทศนั้นๆ จัดทำขึ้นเอง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ

2.2 ฐานข้อมูลแบบไม่เชื่อมต่อ (Off line) หรือฐานข้อมูลซีดีรอม เป็นฐานข้อมูลที่หน่วยงาน องค์กรสารสนเทศจัดหามาให้บริการ

ศรีอร เจนประภาพงศ์ และบุญเลิศ อรุณพิบูลย์ (2553) จำแนกประเภทของฐานข้อมูลไว้ดังนี้

1. ฐานข้อมูลอ้างอิง (Reference Databases) บางครั้งเรียกว่า ฐานข้อมูลบรรณานุกรม (Bibliographic Databases)

2. ฐานข้อมูลต้นแหล่ง (Source Databases) หรือ Non-bibliographic Databases หรือ Factual Databases บางครั้งเรียกว่า ธนาคารข้อมูล (Databank) ฐานข้อมูลประเภทนี้สามารถแบ่งได้เป็น

2.1 ฐานข้อมูลตัวเลข (Numeric Databases)

2.2 ฐานข้อมูลเนื้อหาผสมตัวเลข (Textual-Numeric Databases)

2.3 ฐานข้อมูลคุณสมบัติ (Properties Databases)

2.4 ฐานข้อมูลเนื้อหาสมบูรณ์ หรือฐานข้อมูลฉบับเต็ม (Full-text Databases)

นอกจากนี้ยังอาจจำแนกเป็น

1. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด (Web OPAC)
2. ฐานข้อมูลออนไลน์ (Online Databases)
3. ฐานข้อมูลซีดีรอม
4. ฐานข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

ฐานข้อมูลจำแนกตามสาขาวิชา ได้แก่

1. ฐานข้อมูลมนุษยศาสตร์
2. ฐานข้อมูลสังคมศาสตร์
3. ฐานข้อมูลวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

2.1.4 ข้อดีและข้อเสียของฐานข้อมูลแบบออนไลน์

การสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลแบบออนไลน์ มีข้อดี และข้อเสียแตกต่างกันดังนี้

ข้อดี

1. สารสนเทศมีความทันสมัย
2. สามารถเชื่อมต่อระหว่างผู้ใช้กับฐานข้อมูลได้หลายคนในคราวเดียว ทำให้ไม่ต้องรอใช้สารสนเทศตามลำดับก่อนหลัง
3. ให้บริการสืบค้นได้ตลอดเวลา
4. อายุของการใช้งานไม่เสื่อมสภาพตามระยะเวลา

ข้อเสีย

1. ต้องใช้เชื่อมต่อด้วยระบบสื่อสาร ทำให้จำกัดการใช้บริการสำหรับท้องถิ่นที่ห่างไกล ซึ่งระบบการสื่อสารยังไม่ครอบคลุมไปถึง
2. ค่าใช้จ่ายมีราคาสูงเนื่องจากต้องชำระเป็นค่าใช้บริการฐานข้อมูลค่าบริการการสื่อสารโทรคมนาคม และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่มีการเรียกเก็บ

2.2 การให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์

การให้บริการสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1964 โดยหอสมุดแพทย์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา จัดทำฐานข้อมูลเมดลาร์ส (MEDLARS) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลทางการแพทย์ที่ให้บริการค้นข้อมูลแบบแบทช์ (batch searching) ต่อมาผู้ผลิตฐานข้อมูลได้นำเอาเทคโนโลยี

สารสนเทศและเทคโนโลยีคมนาคมมาช่วยในการผลิตข้อมูล จนสามารถให้บริการแบบออนไลน์สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ได้มากยิ่งขึ้น ฐานข้อมูลออนไลน์มีการจัดให้บริการครั้งแรกในกลุ่มผู้ใช้ห้องสมุด เมื่อปี ค.ศ. 1970 ต่อมาปี ค.ศ. 1972 บริษัทล็อกฮีด (Lockheed) จัดให้มีบริการฐานข้อมูลไดอะล็อก (DIALOG) และบริษัทเอสซีดี (The System Development Corporation : SCD) จัดให้บริการฐานข้อมูลออร์บิต (ORBIT) บริการฐานข้อมูลออนไลน์มีการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้ผลิตหลายหน่วยงานทั้งที่เป็นภาครัฐและภาคเอกชน โดยในปีค.ศ. 1975 ฐานข้อมูลมีจำนวน 300 ฐานข้อมูล และเพิ่มขึ้นเป็น 12,417 ฐานในปี ค.ศ. 2000 (นิตดาตี ชาญองค์สุข, 2548, หน้า 12)

Chowdhury and chowdury, (2001, p. 132) ได้จำแนกองค์ประกอบการให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ ดังนี้

1. ผู้ผลิตฐานข้อมูล หมายถึง หน่วยงานที่รวบรวมสารสนเทศที่มีเนื้อหาสอดคล้องกันในสาขาวิชาต่างๆ และจัดทำบรรณานุกรม ดัชนีคำค้น การจัดเก็บสารสนเทศที่รวบรวมได้จะจัดทำในรูปแบบเดียวกัน ซึ่งมีมาตรฐานในการเก็บสารสนเทศเพื่อการผลิต ฐานข้อมูล เป็นกลุ่มมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศที่ครอบคลุมมาตรฐานในหลายสาขาวิชา เช่น มาตรฐานด้านคอมพิวเตอร์ มาตรฐานด้านโทรคมนาคมและการสื่อสาร มาตรฐานการพิมพ์ และมาตรฐานด้านบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ การจัดเก็บสารสนเทศให้มีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้การสร้างฐานข้อมูลมีวิธีการจัดรูปแบบเดียวกัน ส่งผลให้สามารถแลกเปลี่ยนและใช้สารสนเทศร่วมกันได้ ปัจจุบันหน่วยงานที่ผลิตฐานข้อมูลออนไลน์มีหลายประเภท ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ เช่น หน่วยงานทางการศึกษาของไทย ผลิตฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุดของตนหน่วยงานทางการศึกษาของสหรัฐอเมริกาผลิตฐานข้อมูลอีริค (ERIC) หน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานองค์การระหว่างประเทศ เช่น ยูเนสโก (UNESCO) ผลิตฐานข้อมูลการศึกษาเพื่อปวงชน "ของภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก และหน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร"

2. กลุ่มผู้จัดบริการฐานข้อมูลออนไลน์ หมายถึง หน่วยงานที่จัดหาฐานข้อมูล จัดทำดัชนีช่วยค้น และพัฒนาโปรแกรมระบบค้นคืน โดยคำนึงถึงความต้องการ ความสะดวกและรวดเร็วในการค้นคืนสารสนเทศ โดยมีการจัดทำคู่มือประกอบการค้นคืน และจัดอบรมพื้นฐานเพื่อช่วยผู้ใช้ในการเข้าถึงสารสนเทศ ผู้จัดบริการฐานข้อมูลออนไลน์เป็น 4 ประเภท คือ

2.1 กลุ่มผู้จัดให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์หลายสาขาวิชา เช่น บริษัท Lockheed Missile and Space Co. ปัจจุบันมีชื่อใหม่ คือบริษัท Dialog Information Service Co. จำหน่ายฐานข้อมูล ไดอะล็อก (DIALOG) เป็นต้น

2.2 กลุ่มผู้จัดให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์เฉพาะสาขาวิชา จะบริการฐานข้อมูลออนไลน์เฉพาะด้าน ผู้ใช้จะได้รับสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการยิ่งขึ้น เช่น บริษัท Reed Elsevier Groups ผลิตและจำหน่ายฐานข้อมูล LEXIS-NEXIS ซึ่งเป็นฐานข้อมูลด้านธุรกิจและการเงิน

2.3 กลุ่มผู้จัดให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ประเภทสำนักพิมพ์ จะทำหน้าที่รวบรวมสารสนเทศสิ่งพิมพ์ของสำนักพิมพ์ต่างๆ จัดทำเป็นฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ใช้ เช่น สำนักพิมพ์ EBSCO จำหน่ายฐานข้อมูล EBSCO host และสำนักพิมพ์ UMI จัดจำหน่ายฐานข้อมูล Proquest Direct

2.4 กลุ่มผู้จัดให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ที่เป็นกลาง เป็นกลุ่มที่ให้บริการ

ฐานข้อมูลซีดี-รอม และฐานข้อมูลออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ เช่น ฐานข้อมูลOVID Technologies

3. เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทำหน้าที่เชื่อมต่อการค้นหาสารสนเทศระหว่างผู้ใช้กับผู้ให้บริการฐานข้อมูล ซึ่งฐานข้อมูลส่วนใหญ่มักจัดให้บริการผ่านเว็บไซต์ของผู้ผลิตหรือผู้ให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ การสืบค้นสารสนเทศต้องผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในรูปแบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งทำให้สามารถค้นหาสารสนเทศในทุกเวลาทุกสถานที่ที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบสารสนเทศ

4. ระบบคอมพิวเตอร์ หมายถึง เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ทำหน้าที่เชื่อมต่อระหว่างผู้ใช้บริการต่างๆของฐานข้อมูลออนไลน์ ระบบคอมพิวเตอร์มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (server) สำหรับเก็บสารสนเทศจากฐานข้อมูลและประมวลผลการสืบค้นกลับสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่าย และเครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่าย สำหรับป้อนข้อมูลที่ต้องการสืบค้น และรับผลการสืบค้นจากฐานข้อมูล (Baeza-yale & Rebeiro-Neto, 1999, p. 241) ซึ่งเครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่าย อาจมีอุปกรณ์ต่อพ่วงเพิ่มเติมได้ เช่น เครื่องพิมพ์ผลการค้นหา ลำโพง เป็นต้น

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 งานวิจัยในประเทศ

กฤษณา เบ็ญกุล (2546) ศึกษาพฤติกรรมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในการสืบค้นสารนิเทศทางการเกษตรของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษากลุ่มการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพการใช้ พฤติกรรมการสืบค้น ความพึงพอใจ ปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้ พบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า นิสิตมีวัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อทำวิทยานิพนธ์มากที่สุด และนิสิตเรียนรู้การสืบค้นด้วยตนเอง ประเภทคำค้นที่ใช้มากที่สุด คือ คำสำคัญ โดยอาศัยตรรกะบูลีน เป็นเทคนิคในการสร้างคำค้น นิสิตใช้ผลการสืบค้นโดยการบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์มากที่สุด

1.1 ด้านช่วงเวลาและความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล พบว่า ความถี่ในการใช้ 2-3 ครั้งต่อเดือน โดยใช้เวลารับค้นแต่ละครั้งนาน 1 ชั่วโมงขึ้นไป โดย ช่วงเวลาที่ใช้มากที่สุด คีฉเวลา 13.01-16.00 น.

1.2 ด้านสถานที่ใช้ในการสืบค้นฐานข้อมูล พบว่า สถานที่ที่ไปใช้ในการสืบค้น คือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. ด้านการใช้บริการฐานข้อมูล พบว่า มีการเลือกใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ชื่อ Science Direct มากที่สุด ทั้งนี้เพราะมีความสะดวก รวดเร็วในการสืบค้น

เสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข (2546) ศึกษา การใช้ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ Science Direct ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การวิจัยนี้เป็นการ

วิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง เพื่อศึกษาสภาพการใช้ ความพึงพอใจ ปัญหา ความต้องการ รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 3 เดือน พบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า นักศึกษาและอาจารย์สังกัดกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นกลุ่มที่ใช้ฐานข้อมูลมากที่สุด อาจารย์ใช้ฐานข้อมูลสำหรับการทำวิจัย ส่วนนักศึกษาใช้ฐานข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์และทำรายงาน ความพึงพอใจบริการฐานข้อมูลในประเด็นความทันสมัยของข้อมูล

2. ด้านปัญหาการใช้และการสืบค้นฐานข้อมูล นักศึกษาและอาจารย์มีปัญหาในประเด็นการดาวน์โหลดข้อมูลได้ล่าช้าซึ่งเป็นปัญหาระดับมาก

นัดดาวดี ชาญอนงค์สุข (2548) ศึกษาปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ฐานข้อมูลของคณาจารย์วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในด้านเหตุผลการใช้และไม่ใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ รูปแบบการใช้ ประสบการณ์ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ ฐานข้อมูลที่เลือกใช้ ประเภทของสารสนเทศที่ต้องการ ผลที่ได้จากการสืบค้น รวมถึงปัญหาการใช้ฐานข้อมูล พบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่เคยใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดให้บริการ สาเหตุส่วนใหญ่ที่คณาจารย์ไม่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพราะมีความคุ้นเคยในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่นๆ เช่น สิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ รองลงมาคือทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่นสามารถตอบสนองความต้องการได้เพียงพอ และไม่ทราบวิธีการค้นคืนฐานข้อมูลออนไลน์เท่ากับอื่นๆ เช่น ใช้ฐานข้อมูลจากแหล่งอื่น ไม่ใช่บริการของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ตามลำดับ วัตถุประสงค์ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของคณาจารย์ส่วนใหญ่ คือเพื่อประกอบการสอน รองลงมาคือเพื่อประกอบการวิจัย และเพื่อติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ ตามลำดับ รูปแบบผลการค้นคืนฐานข้อมูลออนไลน์ที่คณาจารย์ส่วนใหญ่เลือกใช้คือรายการบรรณานุกรม สารระสังเขปและเอกสารฉบับเต็ม รองลงมาคือรายการบรรณานุกรมและสารระสังเขป และรายการบรรณานุกรมและเอกสารฉบับเต็ม ตามลำดับ

1.1 ด้านช่วงเวลาและความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล พบว่า ความถี่ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ คณาจารย์ส่วนใหญ่เข้าใช้ฐานข้อมูลออนไลน์สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง รองลงมาคือเดือนละ 2-3 ครั้ง) และเดือนละ 1 ครั้งตามลำดับ

2. ด้านการใช้บริการฐานข้อมูล พบว่า ฐานข้อมูลที่คณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้คือฐานข้อมูล Springer Link รองลงมาคือฐานข้อมูล ACM และ Swetswise ตามลำดับ

3. ด้านปัญหาการใช้และการสืบค้นฐานข้อมูล พบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือฐานข้อมูลไม่ตรงตามความต้องการ รองลงมาคือวิธีการค้นคืนยุ่งยากและซับซ้อนลำดับ

4. ด้านการรับทราบการให้บริการฐานข้อมูล พบว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่รับรู้การให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์จากเอกสารเผยแพร่ของสำนักหอสมุดกลาง รองลงมาคือผู้ร่วมงาน และจากเอกสารเผยแพร่ของมหาวิทยาลัย ตามลำดับ

กิตติพร เพชรพราว (2549) ศึกษาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ และทราบความคิดเห็น ความพึงพอใจ ปัญหา และความต้องการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์/นักวิจัย ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ ทราบว่า สำนักหอสมุดกลางมีบริการฐานข้อมูลออนไลน์ ให้บริการจากการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด เช่น แผ่นพับ บอร์ดภายในห้องสมุด รองลงมาคือทราบจากโฮมเพจของสำนักหอสมุดกลาง และทราบจากเพื่อนหรือผู้ร่วมงาน ตามลำดับ ซึ่งอาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อประกอบการเรียนการสอน รองลงมาคือเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อทำวิจัย ตามลำดับ การเรียนรู้การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์นั้น อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีเรียนรู้ด้วยตนเอง รองลงมาคือจากการแนะนำของบรรณารักษ์ และจากคำแนะนำของเพื่อนร่วมงานตามลำดับ อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใช้ฐานข้อมูลออนไลน์โดยใช้วิธีสืบค้นผ่านโฮมเพจของสำนักหอสมุดกลางรองลงมาคือสืบค้นจากชื่อ URL ของฐานข้อมูลโดยตรง) ตามลำดับ

2. ด้านการใช้บริการฐานข้อมูลเพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ฐานข้อมูลที่อาจารย์และนักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คือฐานข้อมูล Science Direct รองลงมาคือฐานข้อมูล IEEE/IEE และฐานข้อมูล PDF Dissertation Full text ตามลำดับ

มะลิวัลย์ สิ้นน้อย (2549) ศึกษา การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่ให้บริการโดยสำนัก วิทยบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีให้บริการ ศึกษาปัญหา และความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ไม่เคยใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 54.3) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เคยใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 45.7) เหตุผลที่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ไม่ใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพราะไม่ทราบว่ามีความเห็นเหมือนกันคือไม่ทราบวิธีการใช้และไม่มีเวลา (ร้อยละ 43.9) เหตุผลในการเลือกใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่เลือกใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพราะข้อมูลมีความหลากหลาย (ร้อยละ 62.3) รองลงมามีความเห็นเหมือนกันคือข้อมูลที่ค้นได้มีความทันสมัยและข้อมูลที่ตรงกับความต้องการ (ร้อยละ 55.1)

1.1 ช่วงเวลาและความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล พบว่า ความถี่ในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่มีความถี่ในการใช้ฐานข้อมูลไม่แน่นอน (ร้อยละ 31.9) รองลงมา คือ สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง (ร้อยละ 22.5) และความถี่ทุกวันและสัปดาห์ละ 1 ครั้งเท่ากัน (ร้อยละ 18.1) ตามลำดับ

2. ด้านการใช้บริการฐานข้อมูล พบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีการใช้ฐานข้อมูลโดยวิธีการเรียนรู้การสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่

เรียนรู้การสืบค้นสารสนเทศจากฐานข้อมูลออนไลน์ด้วยตนเอง (ร้อยละ 71.0) รองลงมา คือ เรียนรู้จากการแนะนำของอาจารย์ (ร้อยละ 34.1) และจากการแนะนำของเพื่อน (ร้อยละ 29.7) ตามลำดับ รูปแบบผลลัพธ์ที่เลือกใช้จากการค้นคืนฐานข้อมูลออนไลน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่เลือกรูปแบบรายการเอกสารฉบับเต็ม (ร้อยละ 79.7) รองลงมาคือรายการบรรณานุกรมพร้อมสาระสังเขป (ร้อยละ 58.7) และรายการบรรณานุกรม (ร้อยละ 37.7) ตามลำดับ ส่วนฐานข้อมูลออนไลน์ที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้คือฐานข้อมูล Science Direct (ร้อยละ 52.9) รองลงมาคือฐานข้อมูล ACM (ร้อยละ 29.7) และฐานข้อมูล ISI Web of Science (ร้อยละ 25.4)

3. ด้านปัญหาการใช้และการสืบค้นฐานข้อมูล พบว่า ปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ด้านฐานข้อมูล และด้านผู้ใช้บริการในทุกประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาด้านเครือข่ายเป็นปัญหาในระดับมาก ยกเว้นเรื่องประสิทธิภาพของระบบอินเทอร์เน็ต เป็นปัญหาในระดับปานกลาง ปัญหาด้านผู้ให้บริการเป็นปัญหาในระดับมากในเรื่องขาดการประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลออนไลน์ และไม่มีเอกสารแนะนำการสืบค้นฐานข้อมูลอย่างละเอียด ส่วนเรื่องผู้ให้บริการขาดทักษะในการใช้ฐานข้อมูลและผู้ให้บริการมีจำนวนน้อยเกินไป เป็นปัญหาในระดับปานกลาง

4. ด้านการรับทราบการให้บริการฐานข้อมูล พบว่า ช่องทางการรับรู้เกี่ยวกับฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาส่วนใหญ่ รับรู้จากข่าวประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (ร้อยละ 55.8) รองลงมาคือจากอาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 40.6) และจากจดหมายเชิญฟังบรรยายการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 3.6) ตามลำดับ

ธณิศา สุขขารมย์ (2550) ศึกษาเรื่อง การใช้บริการฐานข้อมูลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้บริการฐานข้อมูล ในด้านพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลของนักศึกษา การใช้และเปรียบเทียบการใช้ฐานข้อมูล ตลอดจนปัญหาและเปรียบเทียบปัญหาการใช้ฐานข้อมูลของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การใช้ฐานข้อมูลในช่วงที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มีส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่เคยใช้ฐานข้อมูล และส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การใช้ฐานข้อมูลเพื่อทำรายงาน เหตุผลเลือกใช้ฐานข้อมูลเพราะมีความสะดวก และรวดเร็วในการสืบค้น

1.1 ด้านช่วงเวลาและความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล พบว่า ช่วงเวลา 12.01 น. -13.00น. โดยใช้บริการฐานข้อมูลความถี่โดยเฉลี่ย 2-3 ครั้ง / เดือน สถานที่ที่นักศึกษาเลือกใช้บริการฐานข้อมูลคือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี และนักศึกษาระดับปริญญาตรีใช้บริการฐานข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอน

2. ด้านการใช้บริการฐานข้อมูลเพื่อการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ฐานข้อมูลซีดีรอมที่ใช้มากที่สุด คือ ฐานข้อมูล Eric และฐานข้อมูลมติชน (News Clipping) โดยมีการใช้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนฐานข้อมูลออนไลน์ พบว่า ฐานข้อมูล Web of Science และฐานข้อมูล H.W.Willson มีการใช้อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะความจำเป็นในการใช้ฐานข้อมูลของ

นักศึกษาอาจจะยังน้อย หรือฐานข้อมูลที่มีให้บริการอาจไม่ตรงกับความต้องการของนักศึกษา เพราะส่วนใหญ่ฐานข้อมูลดังกล่าวจะเหมาะกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อใช้ในการทำวิจัยมากกว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนฐานข้อมูลโอแพก (OPAC) และอินเทอร์เน็ตที่นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้ คือ บริการสืบค้นข้อมูล จาก WWW และโปรแกรมไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) มีการใช้อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

2.1. การเปรียบเทียบการใช้บริการฐานข้อมูลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาที่เรียนชั้นปีต่างกันมีปริมาณการใช้โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่าง 2 ด้าน คือ ด้านการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ และฐานข้อมูลโอแพก (OPAC) และ ด้านปริมาณการใช้มีผลการวิจัยที่น่าสนใจ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 2 มีการใช้ฐานข้อมูลโอแพก (OPAC) มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4

2.2 การเปรียบเทียบการใช้บริการฐานข้อมูลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามคณะวิชา พบว่า นักศึกษาที่สังกัดคณะต่างกันมีการใช้ฐานข้อมูลโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบความแตกต่าง 3 ด้าน คือ ด้านการใช้ฐานข้อมูลซีดีรอม และฐานข้อมูลโอแพก (OPAC) โดยการใช้ฐานข้อมูลโดยรวมทุกประเภท พบว่า นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ วิทยาศาสตร์มีการใช้มากกว่านักศึกษาวิทยาลัยนานาชาติ

3. ด้านปัญหาการใช้และการสืบค้นฐานข้อมูลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการใช้และการสืบค้นฐานข้อมูลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่เป็นปัญหาการใช้มากที่สุด คือ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีน้อย

3.1. การเปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการฐานข้อมูลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามชั้นปี พบว่า นักศึกษาที่เรียนชั้นปีต่างกันมีปัญหาการใช้ฐานข้อมูลโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อไม่พบความแตกต่างเช่นกัน

3.2 การเปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการฐานข้อมูลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำแนกตามคณะวิชา พบว่า นักศึกษาที่สังกัดคณะต่างกันมีปัญหาการใช้ฐานข้อมูลโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สายสุตา ปันตระกูล (2550) ศึกษา การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต : กรณีการบอกรับเป็นสมาชิก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตบอกรับการเป็นสมาชิก และศึกษาปัญหาในการใช้ฐานข้อมูล พบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า วิธีการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง สถานที่สืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ จากโปรแกรมวิชา รูปแบบผลลัพธ์จากการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ที่อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้คือบรรณานุกรมและสาระสังเขป (ร้อยละ 64.15) รองลงมาคือเอกสารฉบับเต็ม (ร้อยละ 37.61) และบรรณานุกรม (ร้อยละ 32.74) ตามลำดับ

1.1 ช่วงเวลาและความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล พบว่าความถี่ในการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์นั้น อาจารย์ส่วนใหญ่สืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ 2-3 ครั้ง/ภาคการศึกษา (ร้อยละ 24.33) รองลงมาคือ 1 ครั้ง/เดือน (ร้อยละ 23.89) และ 1 ครั้ง/สัปดาห์ (ร้อยละ 20.79) ตามลำดับ

2. ด้านการใช้บริการฐานข้อมูล พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีวิธีการสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ร้อยละ 57.07) รองลงมาคือจากคำแนะนำของเพื่อนร่วมงาน (ร้อยละ 37.61) และจากเอกสารแนะนำวิธีการสืบค้น (ร้อยละ 36.28) ตามลำดับ อาจารย์มีการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อใช้ในการทำวิจัยเป็นอันดับแรก รองลงมาคือใช้เขียนตำราหรือบทความทางวิชาการ ใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์และใช้ในการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ อันดับสุดท้ายคือใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านการสืบค้นเนื้อหา อาจารย์เลือกใช้ฐานข้อมูล Springer Link มากที่สุด เพื่อใช้สืบค้นเนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. ด้านปัญหาการใช้และการสืบค้นฐานข้อมูล พบว่า อาจารย์มีปัญหาในด้านฐานข้อมูลที่บอกรับ คือกำหนดการปรับปรุงเพิ่มเติมข้อมูลใหม่มีความล่าช้าเป็นอันดับแรก ปัญหาด้านการจัดการระบบการใช้บริการ คือ คู่มือหรือคำแนะนำภาษาอังกฤษในการใช้ฐานข้อมูลละเอียดและยาวมากเกินไป ปัญหา ด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครือข่าย คือระบบเครือข่ายมหาวิทยาลัยและอินเทอร์เน็ตมีช่วง Downtime โดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า ปัญหาด้านผู้ใช้บริการ คือไม่เข้าใจขอบเขตเนื้อหาของฐานข้อมูลที่ให้บริการ และปัญหาด้านผู้ให้บริการ คือ ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ อันดับสุดท้ายเป็นปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ คือ การประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

4. ด้านการรับทราบการให้บริการฐานข้อมูล พบว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตส่วนใหญ่ทราบว่าสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมีบริการฐานข้อมูลออนไลน์จากโฮมเพจของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ (ร้อยละ 60.17) รองลงมาคือจากเพื่อนร่วมงาน (ร้อยละ 53.53) และจากการประชาสัมพันธ์ของห้องสมุด เช่น แผ่นปลิว บอร์ดหน้าสำนักวิทยบริการ (ร้อยละ 51.32) ตามลำดับ

ธญา ตันติวราภา (2551) ศึกษาการใช้และความต้องการใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และความต้องการใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ พบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เคยใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 72.6) ไม่เคยใช้ (ร้อยละ 27.4) เหตุผลส่วนใหญ่ที่อาจารย์ไม่เคยใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์คือทราบว่ามีการมีฐานข้อมูลแต่ไม่ทราบวิธีใช้ (ร้อยละ 30.8) รองลงมาคือได้รับสารสนเทศในรูปสื่อสิ่งพิมพ์เพียงพอแล้วเท่ากับเห็นว่าไม่มีความสะดวกในการเข้าถึงฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และไม่สามารถค้นหาข้อความรู้ได้ตรงตามความต้องการ (ร้อยละ 15.4) ตามลำดับ

1.1 ด้านช่วงเวลาและความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ 2-3 ครั้งต่อวันเท่ากับใช้ไม่แน่นอน (ร้อยละ 26.5) รองลงมาคือใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทุกวัน (ร้อยละ 23.5) และใช้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สัปดาห์ละครั้ง (ร้อยละ 13.7) ตามลำดับ

2. ด้านการใช้บริการฐานข้อมูล พบว่า ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้ คือ ฐานข้อมูล IEEE/IEE Electronic Library (ร้อยละ 38.7) รองลงมาคือ ฐานข้อมูล NetLibrary (ร้อยละ 37.7) และฐานข้อมูล Proquest Dissertation & Thesis (ร้อยละ 37.3) การได้รับคำแนะนำวิธีการใช้ ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ อาจารย์ส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำจากบรรณารักษ์ (ร้อยละ 51.5) รองลงมาคือ จากเพื่อนร่วมวิชาชีพ (ร้อยละ 42.2) และจากเว็บไซต์ (ร้อยละ 37.7) ตามลำดับ รูปแบบของเอกสาร จากผลการสืบค้นฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจารย์ส่วนใหญ่เลือกใช้คือ เอกสารฉบับเต็ม (Full text) แบบ PDF (ร้อยละ 83.3) รองลงมาคือ เอกสารฉบับเต็ม (Full text) แบบ HTML (ร้อยละ 36.8) และให้ตัวอย่างบางส่วน (Page preview) ของข้อมูล (ร้อยละ 30.9) ตามลำดับ

3. ด้านปัญหาการใช้และการสืบค้นฐานข้อมูล พบว่า ปัญหาในการใช้ฐานข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์ที่อาจารย์ส่วนใหญ่พบคือ ระบบเครือข่ายที่เข้าใช้มีการแสดงผลข้อมูลล่าช้า ต้องใช้เวลา ในการรอ (ร้อยละ 61.8) รองลงมาคือ ระบบเครือข่ายขัดข้องบ่อย (ร้อยละ 50.5) และไม่ทราบแหล่ง บริการฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (ร้อยละ 36.3) ตามลำดับ

สุภารักษ์ เมินกระโทก จัทรพีญู จุ้ยจงรักษ์ และมนิสรา ลินปฐุ (2551) ศึกษาการใช้ ฐานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ และปัญหาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี พบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เคยใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 89.29) และไม่เคยใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 10.71) นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ไม่เคยใช้ฐานข้อมูลออนไลน์เพราะไม่ทราบวิธีการเข้าใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 66.15) รองลงมาคือไม่ทราบวิธีการค้นคืนฐานข้อมูลออนไลน์ (ร้อยละ 47.69) และมีความคุ้นเคยในการ ใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่นๆ เช่น สิ่งพิมพ์และเว็บไซต์ (ร้อยละ 46.15) ตามลำดับ

1.1 ด้านช่วงเวลาและความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล พบว่า ความถี่ในการเข้าใช้ ฐานข้อมูลออนไลน์ของนักศึกษา พบว่าส่วนใหญ่เข้าใช้ฐานข้อมูลออนไลน์สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง (ร้อยละ 34.68) รองลงมาคือเข้าใช้สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง (ร้อยละ 26.56) และเดือนละ 2-3 ครั้ง (ร้อยละ 22.32) ตามลำดับ

2. ด้านการใช้บริการฐานข้อมูลการ พบว่า การได้รับคำแนะนำการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ นักศึกษาทั้งสองระดับส่วนใหญ่เรียนรู้การใช้ฐานข้อมูลด้วยตนเอง (ร้อยละ 85.79) รองลงมาคือเรียนรู้ จากเพื่อน (ร้อยละ 56.64) และเรียนรู้จากบุคลากรของศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา (ร้อยละ 35.79) ตามลำดับ

3. ด้านปัญหาการใช้และการสืบค้นฐานข้อมูล พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่พบปัญหาด้าน ระบบเครือข่าย/เครื่องคอมพิวเตอร์ระดับมากที่สุด (ร้อยละ 93.84) รองลงมาคือปัญหาด้านฐานข้อมูล ออนไลน์ (ร้อยละ 90.49) ปัญหาด้านผู้ใช้บริการ (ร้อยละ 84.88) และปัญหาด้านผู้ให้บริการฐานข้อมูล ออนไลน์ (ร้อยละ 78.69) ตามลำดับ

4. ด้านการรับทราบการให้บริการฐานข้อมูล พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่รับทราบการให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์จากเพื่อน (ร้อยละ 53.14) รองลงมาคือชาวประชาสัมพันธ์ เช่น บนเว็บไซต์ศูนย์บรรณสารฯ E-mail (ร้อยละ 52.58) และจากอาจารย์ผู้สอน (ร้อยละ 49.45) ตามลำดับ

บงกช จันทรัตน์ (2553) ศึกษา การใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ของบุคลากรห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ของบุคลากรห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในด้านวัตถุประสงค์ ของการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ กลวิธีในการสืบค้น รูปแบบการสืบค้น และความถี่ ของการเข้าใช้ และ ศึกษาความพึงพอใจในการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ของบุคลากรห้องสมุดในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ รวมทั้ง ศึกษาปัญหา และอุปสรรคการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ของบุคลากรห้องสมุด ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า บุคลากรที่ใช้ฐานข้อมูล อยู่ในช่วงอายุ 35-44 มากที่สุด ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท เข้าใช้บริการจากที่ทำงาน วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ส่วนใหญ่ เพื่อให้บริการแนะนำวิธีการสืบค้นสารสนเทศ บริการตอบคำถาม ทักษะในการใช้ฐานข้อมูล คือ ได้รับการฝึกอบรมโดยวิทยากรภายนอกหน่วยงาน ช่วงระยะห่างที่เคยได้รับการอบรมการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ คือ 1 ปี บุคลากรส่วนใหญ่คิดว่าจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมเพื่อทราบถึงวิธีการใช้งานของฐานข้อมูลออนไลน์ในโครงการ ThaiLIS ที่มีการพัฒนา และปรับปรุงวิธีใช้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงรูปแบบ และหน้าจอการเข้าใช้ การส่งเสริมการให้บริการของบุคลากร คือ แจกเอกสารเผยแพร่ที่ได้มาจากผู้จัดจำหน่าย

1.1 ด้านช่วงเวลาและความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล พบว่า ความถี่ในการเข้าใช้ประมาณ สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง ประสบการณ์ในการใช้ฐานข้อมูล 4-6 ปี

2. ด้านการใช้บริการฐานข้อมูล พบว่า ฐานข้อมูล ที่มีระดับการใช้มากที่สุด คือ ฐานข้อมูล ProQuest Dissertations & Theses ประเภทการสืบค้นที่นิยมมากที่สุด คือ Basic Search

3. ด้านปัญหาการใช้และการสืบค้นฐานข้อมูล พบว่า บุคลากรที่ใช้ฐานข้อมูล ขาดทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ส่วนปัญหาด้านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และเครือข่าย อยู่ในระดับน้อย ปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ คอมพิวเตอร์มีสมรรถนะต่ำ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้บริการของบุคลากร คือ การประชาสัมพันธ์แนะนำการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ แนวโน้มการพัฒนาบริการฐานข้อมูลออนไลน์ คือ พัฒนาความรู้ของบรรณารักษ์ผู้ให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์

2.3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Maquignaz (2000) ศึกษา การประเมินผลการใช้ฐานข้อมูล ScienceDirect ที่มหาวิทยาลัย Victoria ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า ผู้ใช้บริการเข้าถึงวารสารที่สถาบันไม่ได้บอกรับถึงร้อยละ 36.4 โดยส่วนใหญ่เลือกเข้าถึงบทความเอกสารเต็ม

(PDF)มากกว่าเอกสารฉบับเต็ม (HTML) ผู้ใช้มีความต้องการให้ห้องสมุดบอกรับฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็มชื่ออื่นเพิ่มมากขึ้น หรือขยายขอบเขตของ Science Direct ให้มีเนื้อหาสาขาวิชาหลากหลายมากยิ่งขึ้น

1.1 ด้านช่วงเวลาและความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล พบว่า ผู้ใช้สืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลมากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์

2. ด้านการใช้บริการฐานข้อมูล พบว่า ผู้ใช้มักใช้ฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

Lagier (2002) ศึกษา การจัดการและประเมินผลการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ของวิทยาลัย Hartnell โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมและสำรวจข้อมูลทางสถิติ CQ Researcher และเพื่อทำความเข้าใจถึงวิธีการรวบรวมฐานข้อมูลที่ได้ถูกคัดเลือกมา สถิติการใช้ และประเมินถึงต้นทุนค่าใช้จ่ายในการต่ออายุสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์ เทียบกับระดับการใช้ และปัญหา พบว่า

1. ด้านสภาพและวัตถุประสงค์การค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูล พบว่า

1.1 ด้านช่วงเวลาและความถี่ในการใช้ฐานข้อมูล พบว่า ผู้ใช้สืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลมากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์

2. ด้านการใช้บริการฐานข้อมูล พบว่า ฐานข้อมูล EBSCO host และ ฐานข้อมูล Proquest มีการใช้งานมากกว่า CQ Researcher โดยฐานข้อมูล EBSCO host ถูกใช้งานมากที่สุด และจากผลการสำรวจการใช้และความพึงพอใจของผู้ใช้พบว่า CQ Researcher เป็นเครื่องมือที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยทางตรงได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมาคือ EBSCO host และ Proquest ตามลำดับ และได้รับความพึงพอใจสูงสุดจากนักศึกษา